

3. Хлебнікова Л. О. Методика хорового співу в початковій школі : метод. посібн. Тернопіль, 2006.

Литвинова Тетяна,
викладачка Комунального закладу
початкової спеціалізованої освіти
«Мистецька школа № 5 (м. Одеса)

РОЗВИТОК НАВИЧОК ЧИТАННЯ З ЛИСТА У МОЛОДШИХ КЛАСАХ ДИТЯЧОЇ МУЗИЧНОЇ ШКОЛИ

***Анотація.** У статті висвітлюється значення читання з листа в класі фортепіано, надаються поради щодо алгоритму читання з листа.*

***Ключові слова:** читання з листа, учень, мистецька школа, нотний текст.*

Знайомство дитини з музичним мистецтвом розпочинається у мистецьких закладах (дитячих музичних школах) на заняттях з музичного інструмента. У подальшому спорідненість учня з музикою виявляється як у продовженні професійного навчання, так і у збереженні цікавості та необхідності спілкування з музикою упродовж життя. Знайомство з новою музикою – це завжди нові, яскраві емоції. Первинне ознайомлення з музичним твором можливе при читанні з листа, яке дозволяє познайомитися зі змістом, характером, жанром музичного твору без дотримання чітких технічних, динамічних, звукових вимог.

Важливість педагогічно доцільної організації учіння гри на фортепіано висвітлено у наукових поглядах Т. Воробкевича, Г. Падалки, Н. Кашкадамової, А. Хальма, В. Шульгіної, О. Щолокова та ін. На тему важливості розвитку навичок читання з листа писав ще Ф. Е. Бах, який наполягав на тому, що читання з листа повинно бути частиною роботи за інструментом кожного дня. Сучасники Ф. Ліста згадували, що при виконанні незнайомих творів композитор охоплював очима нотний текст на вісім тактів наперед. При такому методі «розумної групової читки нот» формуються

контури музичного фразування та навички вдумливої гри, концентрується увага упродовж звучання всього твору.

Увага та концентрація мислення має випереджати рухи руками. Тим самим забезпечується цілісність ігрового процесу. Для цього рекомендують вже на початковому етапі навчання грати легкі п'єси у чотири руки разом із педагогом, навіть тоді, коли учень ще не знає нотної грамоти, а грає «на слух».

Формування навичок читання з листа – це процес довготривалий, систематичний, який продовжується весь період навчання учня.

Спочатку потрібно вивчити аплікатурні формули при роботі над інтервали, гамами, акордами та іншим технічним матеріалом. Педагог може запропонувати відповідні вправи і сформулювати в учня алгоритм читання з листа, зокрема:

- до початку гри на інструменті необхідно прочитати нотний текст очима, для того, щоб уточнити метроритмічні, аплікатурні та динамічні особливості даного твору;
- визначити тональність твору (ключові знаки, тоніка);
- з'ясувати, в якому ключі, в якій октаві грає кожна рука;
- усвідомити розмір твору;
- прочитати та осмислити ритмічний малюнок твору (можливо його проплескати або простукати);
- визначити фактурні особливості;
- уважно визначитися, за допомогою яких клавіш буде виконуватися мелодія і акомпанемент і відповідно приблизно дібрати аплікатуру.

Тільки після такої підготовчої роботи, треба починати гру незнайомого твору. Р. Шуман вважав, що необхідно дотримуватися формули «бачу-чую-граю». Ще у 1918 році німецький педагог А. Хальм у своїй книзі «Практика фортепіанної гри» наголошував, щоб учні охоплювати поглядом цілі уривки мелодії і ніколи не починали грати не маючи загального уявлення про те, що

треба виконати.

Для того щоб навчитися швидко читати нотний текст А. Хальм рекомендував довгий проміжок часу грати в п'ятипальцевій позиції, щоб посилити «аплікатурну дисципліну» учня. І ще один важливий момент – доцільно вивчати нотне зображення цілих звукових комплексів (акорди, інтервали) як графічне зображення на нотному стані, а не як окремі ноти.

Вивчення нотної графіки та вміння читати нотний текст повинні бути єдиним процесом. Бажаним є систематичне тренування з метою формування практичної навички читання з листа. Так як все життя ми читаємо нові літературні твори, так і читання з листа, знайомство з новими музичними творами є невід'ємною частиною роботи учня ті педагога.

Список використаних джерел

1. Заря Л. О. Специфіка формування навичок читання з листа нотного тексту у майбутніх вчителів музики // *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти* : зб. наукових праць. Вип. 18(23). К., 2015. С.182-184.
2. Нарожна М. О. Читання нот з аркуша як складник комплексного розвитку учня-піаніста //: матеріали Всеукраїнського науково-практичного семінару з Міжнародною *Проблеми інструментального виконавства в умовах сучасної мистецької освіти* участю. Умань : ФОП Жовтий О. О., 2015. С. 56–60.
3. Ростовська І. О. Формування мотивації учіння гри на фортепіано : навчально-методичний посібник/ Ніжин : НДУ імені Миколи Гоголя, 2015. 159 с.
4. Разон І. В. Новітні технології у процесі навчання гри на фортепіано. URL: https://osvita.ua/school/lessons_summary/edu_technology/27851/